

Кучер О. А.

студент 5-го курсу Інституту прокуратури та слідства
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЩОДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ АДВОКАТА

На професійну діяльність адвоката значно впливає питання щодо ролі, характеру та ступені впливу морально-етичних категорій — добра і зла, обов'язку і совісті, справедливості та відповідальності, гідності та честі або їх відсутності. Моральні принципи у сфері здійснення адвокатської діяльності містяться в законах та інших нормативно-правових актах.

Професійна етика адвоката — це вид професійної етики, яка являє собою сукупність правил поведінки адвокатів, що забезпечує моральний характер їх трудової діяльності і позаслужбової поведінки, а також наукова дисципліна, що вивчає специфіку реалізації вимог моралі у цій сфері.

Професійна етика адвоката здійснює позитивний вплив як на законодавчу, так і на правозастосовчу діяльність, виявляючи, аналізуючи і обґрунтовуючи моральні вимоги, що допомагають гуманізувати правовідносини, сприяють орієнтації на безумовне забезпечення справжньої справедливості, захист прав і інтересів людей, збереження власної честі і гідності.

Професійну етику адвоката чи адвокатську етику можна визначити, як один із видів професійної етики, в завдання якої входить застосування загальних норм моралі в специфічних умовах діяльності адвокатів.

Завдання професійної етики адвоката включає в себе дослідження моральних відхилень і вад у їх діяльності, визначенні розмірів моральної недуги останніх, виявлення причин, що роблять можливим їхнє існування і формулювання рецептів їх послаблення.

Існують офіційні джерела адвокатської етики, їх можна назвати актами про норми-стандарт, які пред'являються до професії адвоката. Положення таких документів стають нормативними (нормативами культури адвоката) і набувають значення фахових стандартів, тобто поширюються на всіх представників професії.

Досліджуючи світовий досвід з цього питання, слід зазначити, що етичні правила адвокатської діяльності діють в Україні, США, Франції, Англії, Уельсі, Шотландії, Німеччині, Ізраїлі, Росії та в інших країнах.

Наприклад, для адвокатів розроблені «Регламент Паризької колегії адвокатів», «Кодекс адвокатської етики Нідерландів», «Правила професійної етики російських адвокатів» та інші.

Кожна країна має свої традиції і специфіку в адвокатській діяльності, обумовлені національним судоустроєм, структурою державної влади і управління, законодавством. Однак є загальні вихідні положення, що стали загальними міжнародними правилами і є міжнародними стандартами професійної діяльності адвокатів. Серед них можна назвати: «Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй, що стосуються відправлення правосуддя у відношенні неповнолітніх» (1985); «Міжнародний кодекс етики», схвалений Міжнародною організацією адвокатів Європейського Союзу і прийнятий у Лівоні в листопаді 1998 року та ін.

Вимоги до професійної етики адвокатів різної спеціалізації закріплені в законах і підзаконних актах. Офіційними джерелами адвокатської етики в Україні виступають національні деонтологічні документи про стандарти адвокатської діяльності та правила поведінки професійних груп юристів.

Правила етичної поведінки є правовою основою для кодексів чи стандартів поведінки. Змістом державної політики у сфері захисту суспільної моралі є створення необхідних правових, економічних та організаційних умов, які сприяють реалізації права на інформаційний простір, вільний від матеріалів, що становлять загрозу фізичному, інтелектуальному, морально-психологічному стану населення. В Україні прийняті «Правила адвокатської етики» та «Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського

Співтовариства: ЄЕС, Євратом; Кодекс, Міжнародний документ від 01.10.1988».

Правила адвокатської етики вироблені з метою уніфікованого закріплення традицій і досвіду української адвокатури в сфері тлумачення норм адвокатської етики, а також загальноновизнаних деонтологічних норм і правил, прийнятих у міжнародному адвокатському співтоваристві. Вони покликані слугувати системою орієнтирів для адвокатів України при збалансуванні, практичному узгодженні ними своїх багатоманітних професійних прав і обов'язків відповідно до статусу, основних завдань адвокатури та принципів її діяльності, визначених Конституцією України, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та іншими законодавчими актами України, а також мають закріпити єдину систему критеріїв оцінки етичних аспектів поведінки адвоката у дисциплінарному провадженні кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури при оскарженні дій адвоката як таких, що порушують присягу адвоката через порушення Правил адвокатської етики.

Таким чином, професійну етику адвоката необхідно розглядати як складову частину етики взагалі й різновид професійної етики. Норми адвокатської етики поширюються на всіх працівників даної професії, незалежно від виду їх діяльності. Адвокатська етика є основою для прийняття неупереджених, обґрунтованих рішень, які кожен день приймає адвокат. Адвокатська етика є складовою частиною науки про адвокатуру, її відносно відокремлений інститут, а також частина загальної юридичної етики (поряд, наприклад, із судовою етикою, професійною етикою прокурорів). Необхідність виділення адвокатської етики з етики інших юридичних професій впливає з особливостей адвокатської діяльності. Адвокат, з одного боку, здійснює функції із захисту прав, свобод та інтересів фізичних і юридичних осіб, покладені на нього державою, а з іншого боку, виконує доручення особи, яка потребує юридичної допомоги, захисту його суб'єктивних прав, найчастіше від тієї ж держави в особі його посадових осіб. Таким чином, на адвокаті лежить подвійна відповідальність, йому доводиться у своїй повсякденній роботі вирішувати проблему суперечностей між державними інтересами та інтересами індивіда.